

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาพฤติกรรมของผู้บริโภคในการเลือกซื้อพืชอาหารปลอดภัยในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์ในการศึกษา 3 วัตถุประสงค์ คือ วัตถุประสงค์แรก เพื่อศึกษาพฤติกรรมของผู้บริโภคในการเลือกซื้อพืชอาหารปลอดภัยในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ วัตถุประสงค์ที่สอง เพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกซื้อพืชอาหารปลอดภัยของผู้บริโภคในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ และวัตถุประสงค์ที่สาม เพื่อศึกษาถึงความพึงพอใจในการเลือกซื้อพืชอาหารปลอดภัยของผู้บริโภคในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งผลการศึกษารูปร่างได้ดังต่อไปนี้

5.1 สรุปการศึกษา

1. ข้อมูลทั่วไปและพฤติกรรมการเลือกซื้อพืชอาหารปลอดภัยของผู้บริโภคในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

จากการศึกษาข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างผู้บริโภคพืชอาหารปลอดภัยในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ส่วนใหญ่ ส่วนมากเป็นเพศหญิง จำนวน 259 ราย คิดเป็นร้อยละ 64.7 อายุ 51 - 60 ปีขึ้นไป จำนวน 172 ราย คิดเป็นร้อยละ 43 สถานภาพสมรส จำนวน 271 ราย คิดเป็นร้อยละ 67.8 มีระดับการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 211 ราย คิดเป็นร้อยละ 52.8 ประกอบอาชีพรับราชการ จำนวน 210 ราย คิดเป็นร้อยละ 52.5 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 20,001 – 30,000 บาท จำนวน 206 ราย คิดเป็นร้อยละ 51.5 ส่วนมากพักอาศัยอยู่บ้าน/คอนโดของตนเอง จำนวน 270 ราย คิดเป็นร้อยละ 67.5 มีจำนวนสมาชิกในครอบครัว 3 คน จำนวน 130 ราย คิดเป็นร้อยละ 32.5 มีรายจ่ายในการบริโภคพืชอาหารต่อเดือนมากกว่า 3,000 บาท จำนวน 157 ราย คิดเป็นร้อยละ 39.3 ส่วนใหญ่มีสุขภาพในช่วง 2-3 ปี ที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบันอยู่ในระดับแข็งแรงพอใช้ เคยไปหาหมอบางครั้ง จำนวน 329 ราย คิดเป็นร้อยละ 82.3

2. พฤติกรรมการเลือกซื้อพืชอาหารปลอดภัยของผู้บริโภคในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

ผลการศึกษาพฤติกรรมของผู้บริโภคในการเลือกซื้อพืชอาหารปลอดภัยในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ผู้บริโภคส่วนใหญ่ พอทราบบ้างถึง "นโยบายอาหารเชียงใหม่ปลอดภัย" จำนวน 204 ราย คิดเป็นร้อยละ 51 ประเภทพืชอาหารปลอดภัยที่เลือกซื้อเป็นประจำ คือ

พืชผัก จำนวน 181 ราย คิดเป็นร้อยละ 45.3 และมีการใช้ "พืชอาหารปลอดภัย"ในการประกอบ สัปดาห์ละ 3 - 4 จำนวน 229 ราย คิดเป็นร้อยละ 57.3 จำนวนเงินที่ใช้จ่ายในการซื้อพืชอาหาร ปลอดภัยแต่ละครั้ง 101 - 200 บาท จำนวน 200 ราย คิดเป็นร้อยละ 50 มีความถี่ในการซื้อ พืชอาหารปลอดภัยต่อเดือน (ทุกแห่งจำหน่าย)มากกว่า 4 ครั้งต่อเดือน จำนวน 171 ราย คิดเป็น ร้อยละ 42.8 แหล่งที่ซื้อพืชอาหารปลอดภัยบ่อยที่สุด คือ ร้านโครงการหลวง จำนวน 202 ราย คิดเป็นร้อยละ 50.5 มีการรู้จักแหล่งจำหน่ายอื่น ๆ 2 แห่ง จำนวน 168 ราย คิดเป็นร้อยละ 42 ปัจจัยที่ ทำให้เกิดความมั่นใจในพืชอาหารปลอดภัย คือ การมีเกษตรกรเครือข่ายพืชอาหารปลอดภัยมา จำหน่ายผลผลิตโดยตรง จำนวน 162 ราย คิดเป็นร้อยละ 40.5 ผู้บริโภคส่วนใหญ่ ปลูกพืชอาหารไว้ รับประทานเอง จำนวน 227 ราย คิดเป็นร้อยละ 56.8 โดยประเภทของพืชอาหารที่ปลูกไว้ รับประทาน คือ ผักพื้นบ้าน พืชสมุนไพร จำนวน 132 ราย คิดเป็นร้อยละ 58.2 โดยเหตุผลในการ เลือซื้อพืชอาหารปลอดภัย คือ ไม่มีปัญหาเรื่องสุขภาพ แต่เพื่ออนามัยของตนเองและคน ในครอบครัว จำนวน 351 ราย คิดเป็นร้อยละ 87.8

3. ปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการเลือกซื้อพืชอาหารปลอดภัยของผู้บริโภค

จากการวิเคราะห์ทางสถิติในการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการเลือกซื้อพืชอาหาร ปลอดภัยของผู้บริโภคในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ได้ใช้การคำนวณแบบการสร้างตาราง แจกแจงความถี่แบบสองทาง (Crosstabs) และไคสแควร์ (Chi/square) ได้ศึกษาถึงความสัมพันธ์ของ ตัวแปรต่าง ๆ ดังนี้

- 1) พฤติกรรมการทราบถึง “นโยบายอาหารเชียงใหม่ปลอดภัย” ปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผล ณ ระดับนัยสำคัญ 5% ได้แก่ ระดับการศึกษา และสุขภาพของผู้บริโภค
- 2) พฤติกรรมด้านความถี่ในการใช้พืชอาหารปลอดภัยในการประกอบอาหาร ปัจจัยส่วน บุคคลที่มีผล ณ ระดับนัยสำคัญ 5% ได้แก่ สุขภาพของผู้บริโภค
- 3) พฤติกรรมด้านการใช้จ่ายจำนวนเงินในการซื้อพืชอาหารปลอดภัยต่อครั้ง ปัจจัยส่วน บุคคลที่มีผล ณ ระดับนัยสำคัญ 5% ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน รายจ่ายในการ บริโภคพืชอาหารต่อเดือน และสุขภาพของผู้บริโภค
- 4) พฤติกรรมด้านความถี่ในการซื้อพืชอาหารปลอดภัยต่อเดือน(ทุกแห่งจำหน่าย) ปัจจัย ส่วนบุคคลที่มีผล ณ ระดับนัยสำคัญ 5% ได้แก่ รายได้ต่อเดือน และสุขภาพของผู้บริโภค
- 5) พฤติกรรมด้านแหล่งที่เลือกซื้อพืชอาหารปลอดภัยบ่อยที่สุด ปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผล ณ ระดับนัยสำคัญ 5% ได้แก่ อายุ และระดับการศึกษาของผู้บริโภค

4. ปัจจัยด้านส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการเลือกซื้อพืชอาหารปลอดภัยของผู้บริโภคในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

ผลการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกซื้อพืชอาหารปลอดภัยของผู้บริโภคในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ โดยวิเคราะห์จากปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด ประกอบด้วย ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ ปัจจัยด้านราคา ปัจจัยด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ปัจจัยด้านการส่งเสริมการตลาด ปัจจัยด้านผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหรือบุคลากร ปัจจัยด้านการสร้างและนำเสนอลักษณะทางกายภาพ และปัจจัยด้านกระบวนการให้บริการ พบว่า ลำดับหนึ่ง คือ ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ ได้แก่ มั่นใจในคุณภาพว่า "ปลอดภัย" ลำดับสอง คือ ปัจจัยด้านผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหรือบุคลากร ได้แก่ ผู้จัดการจำหน่ายมีทัศนคติเป็นกันเอง ลำดับสาม คือ ปัจจัยด้านราคา ได้แก่ ราคาเหมาะสมกับคุณภาพ ลำดับสี่ คือ ปัจจัยด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ได้แก่ ใกล้ที่พัก ที่ทำงาน ลำดับห้า คือ ปัจจัยด้านกระบวนการให้บริการ ได้แก่ ระยะเวลาการจัดจำหน่ายเหมาะสม ลำดับหก คือ ปัจจัยด้านการสร้างและนำเสนอ ลักษณะทางกายภาพ ได้แก่ บริเวณสถานที่จัดจำหน่ายสะอาด และลำดับสุดท้าย คือ ปัจจัยด้านการส่งเสริมการตลาด ได้แก่ การมีเกษตรกรเครือข่ายพืชอาหารปลอดภัยมาจำหน่ายผลผลิต

5. ความพึงพอใจในการเลือกซื้อพืชอาหารปลอดภัยของผู้บริโภคในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

ผลการศึกษาความพึงพอใจในการเลือกซื้อพืชอาหารปลอดภัยของผู้บริโภคในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ โดยวิเคราะห์จากปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด ประกอบด้วย ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ ปัจจัยด้านราคา ปัจจัยด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ปัจจัยด้านการส่งเสริมการตลาด ปัจจัยด้านผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหรือบุคลากร ปัจจัยด้านการสร้างและนำเสนอลักษณะทางกายภาพ และปัจจัยด้านกระบวนการให้บริการ พบว่า ผู้บริโภคพืชอาหารปลอดภัยมีความพึงพอใจมากที่สุดเป็น ลำดับหนึ่ง คือ ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ ได้แก่ มั่นใจในคุณภาพว่า ปลอดภัย ลำดับสอง คือ ปัจจัยด้านราคา ได้แก่ ราคาเหมาะสมกับคุณภาพ ลำดับสาม คือ ปัจจัยด้านการส่งเสริมการตลาด ได้แก่ การมีเกษตรกรกลุ่มเครือข่ายพืชอาหารปลอดภัยมาจำหน่ายผลผลิตโดยตรง ลำดับสี่ คือ ปัจจัยด้านผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหรือบุคลากร ได้แก่ ผู้จัดการจำหน่ายทัศนคติเป็นกันเอง ลำดับห้า คือ ปัจจัยด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ได้แก่ ใกล้ที่พักที่ทำงาน ลำดับหก คือ ปัจจัยด้านการสร้างและนำเสนอ ลักษณะทางกายภาพ ได้แก่ บริเวณสถานที่จัดจำหน่ายสะอาด และลำดับสุดท้าย คือ ปัจจัยด้านกระบวนการให้บริการ ได้แก่ ระยะเวลาการจัดจำหน่ายมีความเหมาะสม

5.2 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) จากผลการศึกษา พบว่า ผู้บริโภครส่วนใหญ่มีอายุ 51 - 60 ปีขึ้นไป ดังนั้นในการวางแผนการตลาดกลุ่มผู้บริโภค กลุ่มเป้าหมายที่ผู้ผลิตควรให้ความสนใจเพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้ากลุ่มนี้ให้ได้มากที่สุด

2) จากผลการศึกษา พบว่า ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ที่มีผลต่อการเลือกซื้อของผู้บริโภคมากที่สุด คือ มั่นใจในคุณภาพว่าปลอดภัย ดังนั้นผู้ผลิตควรเพิ่มมาตรฐานการผลิตพืชอาหารปลอดภัยให้สูงขึ้น โดยเพิ่มการผลิตในระบบปลอดสารและระบบอินทรีย์ให้มากขึ้น ส่วนปัจจัยย่อยด้านผลิตภัณฑ์ที่มีผลต่อการเลือกซื้อในระดับปานกลาง คือ ความหลากหลายของพืชอาหารปลอดภัย ผู้ผลิตอาจเพิ่มความหลากหลายของพืชอาหารปลอดภัยให้มากขึ้นเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้บริโภค

3) จากผลการศึกษา พบว่า ผู้บริโภคส่วนใหญ่มีความถี่ในการใช้พืชอาหารปลอดภัยประกอบอาหารสัปดาห์ละ 3 - 4 ครั้ง ผู้ผลิตอาจเพิ่มจำนวนวันจัดจำหน่ายต่อสัปดาห์ให้มากขึ้น

4) จากผลการศึกษาผู้บริโภคส่วนใหญ่ประกอบอาชีพราชการ ผู้จัดจำหน่ายควรเพิ่มช่องทางจำหน่าย โดยขยายตลาดพืชอาหารปลอดภัยมายังสถานที่ราชการ เช่น ศูนย์ราชการจังหวัดเชียงใหม่ อีกทั้งศูนย์ราชการเป็นสถานที่ที่มีประชาชนทั่วไปต้องมาติดต่อราชการ ซึ่งเป็นการขยายตลาดพืชอาหารปลอดภัยให้เป็นที่รู้จักมากขึ้น

5.3 ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

1) การศึกษาพฤติกรรมของผู้บริโภคในการเลือกซื้อพืชอาหารปลอดภัยครั้งนี้ อาจมีพฤติกรรมของผู้บริโภคและปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกซื้อพืชอาหารปลอดภัยที่ผู้ศึกษามองข้ามในการศึกษาดังนั้นจึงควรมีการศึกษาในเชิงคุณภาพสำหรับพฤติกรรมของผู้บริโภคและปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกซื้อเพื่อนำไปสู่การศึกษาเชิงคุณภาพแนวลึกต่อไป เช่น ถ้ากลุ่มเกษตรกรเครือข่ายเพิ่มความหลากหลายและชนิดของพืชอาหารปลอดภัยมากขึ้น ผู้บริโภคเต็มใจจ่ายเท่าไร ทั้งนี้การผลิตพืชอาหารนอกฤดูกลาย่อมมีต้นทุนที่เพิ่มขึ้นตาม

2) ในการศึกษาครั้งต่อไป ควรมีการระบุกลุ่มผู้บริโภคให้เฉพาะเจาะจงขึ้น โดยอาจศึกษาจากกลุ่มผู้บริโภคที่รับประทานอาหารมังสวิรัต กลุ่มผู้บริโภคที่ประกอบอาชีพได้อาชีพหนึ่งโดยเฉพาะ เช่น กลุ่มผู้มีอาชีพราชการ กลุ่มผู้มีอาชีพแพทย์ พยาบาล บุคลากรทางการแพทย์ว่าจะมีพฤติกรรมการเลือกซื้อพืชอาหารปลอดภัยอย่างไร

3) ผลการศึกษาในครั้งนี้ เป็นผลการศึกษาพฤติกรรมการเลือกซื้อพืชอาหารปลอดภัยเฉพาะผู้บริโภคในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่เท่านั้น โดยผู้บริโภคกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอาชีพรับราชการ ผลการศึกษาที่ได้ อาจไม่สามารถบอกถึงพฤติกรรมของกลุ่มผู้บริโภคพืชอาหารปลอดภัยทั้งหมดได้

4) ควรมีการศึกษาถึงความเป็นไปได้ในการเชื่อมโยงเครือข่ายพืชอาหารปลอดภัยทั้งหมดให้มีมาตรฐานการผลิตใกล้เคียงกัน โดยสามารถส่งผลผลิตจากเกษตรกรผู้ผลิตให้เข้าถึงร้านจำหน่ายโดยสะดวก ซึ่งร้านจำหน่ายพืชอาหารปลอดภัยที่เป็นที่รู้จักในด้านคุณภาพและให้การยอมรับของผู้บริโภคโดยทั่วไป เช่น ร้านโครงการหลวง จะทำให้เกษตรกรเครือข่ายผู้ผลิตพืชอาหารปลอดภัยจำหน่ายผลผลิตได้มากขึ้น มีรายได้เพิ่มขึ้น เป็นการขยายตลาดพืชอาหารปลอดภัยให้เข้าถึงผู้บริโภคมากขึ้น